

Motion till riksdagen 2008/09:Sk452

av Cecilia Wigström i Göteborg (fp)

Svartarbete i byggbranschen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skatteverket bör få befogenhet att göra oanmälda besök på byggarbetsplatser för att motarbeta svartarbete.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att byggföretag bör betala och redovisa källskatt och sociala avgifter utifrån varje enskild anställd.

Motivering

Tack vare lagstiftning med krav på personalliggare för restauranger har svartarbetet minskat inom dessa branscher. Enligt uppgifter från Skatteverket har lagstiftningen haft en oväntat stor positiv effekt på skatteintäkterna från restaurangbranschen. Skatteintäkterna har ökat med närmare 1,2 miljarder kronor jämfört med samma period föregående år. Till viss del kanske högkonjunkturen kan förklara ökningen, men inte enbart. Svartarbetet har också minskat.

En annan bransch som drabbas av osund konkurrens genom utbredd användning av svartarbete är byggbranschen. Rapport 2007:27 "Organiserat svartarbete i byggbranschen" från Brottsförebyggande rådet visar hur användningen av svartarbete organiseras av kriminella ligor som nu har tagit sig in i byggbranschen.

Det är en allvarlig utveckling för hela Sverige då byggbranschen svarar för omkring 10 % av den totala sysselsättningen i landet. Svartarbete bland byggare är tyvärr inget nytt. Det nya är att handeln med svart arbetskraft sker organiserat och åtföljs av hot, korruption och våld.

Den svarta arbetskraften inom byggsektorn för med sig flera problem. Det blir svårt för lagliga företagare att konkurrera mot dem som varken betalar skäligen löner eller sociala avgifter. Skattebortfallet för staten blir enormt (10–

Fel! Okänt namn på

20 miljarder kronor). Istället hamnar pengarna hos kriminella individer. Det finns härvar där kriminella tjänat över 100 miljoner kronor. Allvarligast av allt är att ju mer den organiserade brottsligheten nästlar sig in i byggbranschen, desto mer våld, utpressning och korruption kommer vi att få se. Både utförare och beställare måste arbeta förebyggande och ifrågasätta svartarbetandet.

De arbetare som används av de kriminella ligorna lever i en osäker tillvaro utan rättigheter, lagstadgad lön eller möjligheter till pension. För dem som hämtas hit från länder utanför EU kan tillvaron närmast beskrivas som slavlik.

Byggbranschens villkor underlättar för denna negativa utveckling. Mycket av arbetet sker i projekt och byggföretag tvingas betala vite om de inte blir färdiga i tid. Detta gör att man, särskilt i tider av högkonjunktur, är mer benägen att använda sig av svart arbetskraft för att bli klar i tid. Byggbranschen har också en utpräglad lojalitet där man håller varandra om ryggen även om man själv inte gör något fel. Ett annat problem är att skattelagstiftningen tillåter byggföretag att betala källskatt och sociala avgifter i klump istället för att redovisas utifrån varje anställd. Denna lagstiftning bör rimligtvis ändras.

Aktörerna inom Byggbranschen i samverkan är medvetna om problemet och tog initiativ till BRÅ:s studie i samarbete med Ekobrottsmyndigheten. De har också på ett föredömligt sätt börjat agera själva. Istället för att vänta på lagstiftning om personalliggare så har man infört ett liknande system, ID06, på frivillig basis. Det finns alltså nu förutsättningar för Skatteverket att kunna få bukt med svartarbetet även inom byggbranschen.

Problemet är att den nuvarande lagstiftningen inte medger Skatteverket befogenhet att göra oanmälda besöka på en byggarbetsplats och kontrollera exempelvis närvaroredovisningen, på liknande sätt som man idag gör i krogbranschen.

Ett annat problem är att skattelagstiftningen tillåter byggföretag att betala källskatt och sociala avgifter i klump istället för att redovisas utifrån varje anställd. Finansdepartementet har gett Skatteverket i uppdrag att undersöka ett sätt att lösa detta och de har i en rapport sommaren 2008 föreslagit att en månatlig redovisning på individnivå införs. Det kommer dock att ta 18–24 månader att få detta tekniskt i drift.

Det är olyckligt att det drar ut på tiden. Det vore önskvärt att gå snabbare fram med just byggbranschen.

Med den organiserade brottsligheten följer hot, våld och utpressning, vilket undergräver en fungerande marknadsekonomi. Staten bör stödja byggbranschens arbete med att göra upp med den allmänna acceptansen av svartarbete som ger förutsättningar för den organiserade brottsligheten.

Stockholm den 6 oktober 2008

Cecilia Wigström i Göteborg (fp)